

احیای جاده ابریشم قرن بیست و یکم

اشاره:

راه آهن مشهد - سرخس - تجن در یک مراسم رسمی با حضور ریاست جمهوری اسلامی ایران و یازده تن از رؤسای جمهوری کشورهای مختلف جهان و هیات‌هایی از بیش از ۵۰ کشور، کشایش یافت.

این خط آهن که احیاءکننده جاده ابریشم قدیم می‌باشد، نقش بسزایی در برقراری ارتباط میان شرق و غرب، شمال و جنوب دارد و از چین تا بندر رندام در کنار اقیانوس اطلس را به هم متصل می‌سازد.

اهمیت خط آهن مشهد - سرخس - تجن، بیش از همه برای کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اگو) و به خصوص اعضای این سازمان در منطقه آسیای میانه می‌باشد، زیرا که این کشورها به لحاظ دسترسی نداشتن به آب‌های بین‌المللی، از محدودیت‌های تجارت خارجی در رنج بودند. با فروپاشی شوروی سابق و پیدایش کشورهای نواستقلال یافته، تجارت خارجی در این ناحیه از جهان دچار دگرگونی‌های اساسی شده است که از انتقال نظام سوسیالیستی به اقتصاد مبتنی بر بازار و رشد تقاضای داخلی، ضرورت اقدام در اقتصاد جهانی و ... ناشی شده است. خط آهن مشهد - سرخس - تجن، امکان دسترسی به آب‌های آزاد بین‌المللی، توسعه همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای، یابرداری صلح و آرامش در میان ملل منطقه و زنده ساختن تبادل فرهنگی دیرین را فراهم ساخته است.

در این گزارش، اهمیت و خصوصیات خط آهن مشهد - سرخس - تجن، مراسم افتتاح این خط آهن، و بازتاب احداث آن در رسانه‌های بین‌المللی به نظر تان می‌رسد.

***

راه‌آهن مشهد - سرخس - تجن، نقطه عطفی در تاریخ تحولات همکاری‌های منطقه است

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهوری اسلامی ایران، در جمع رؤسای جمهوری یازده کشور و میهمانان رسمی بیش از ۵۰ کشور جهان اظهار داشت: خط آهن مشهد - سرخس - تجن نقطه عطفی در تاریخ تحولات همکاری‌های اقتصادی منطقه و تحولی شگرف می‌باشد.

وی گفت: با افتتاح خط آهن مشهد - سرخس - تجن، جاده ابریشم احیا شده و امیدوارم با افتتاح این راه، موجبات گسترش ارتباطات ملل منطقه با سراسر جهان تقویت گردد.

وی افزود: ایران اسلامی در جهت اجرای منویات رهبر فقید انقلاب و نظرات رهبر عظیم‌الشأن، همکاری با کشورهای دوست را در اولویت قرار داده است.

رئیس‌جمهوری گفت: به دنبال وقوع برخی تحولات سیاسی و ظهور شرایط جدید در منطقه که عمده‌تأ پس از فروپاشی شوروی سابق، صورت گرفت، همکاری‌های ایران و کشورهای منطقه، بعد جدیدی به خود گرفت و وجود علایق مشترک و پیوندهای تاریخی و فرهنگی و علاقه خاص جمهوری اسلامی ایران به حفظ و توسعه ارتباطات، موجب شد تلاش وسیعی در جهت گسترش همکاری‌های ایران و کشورهای منطقه به عمل آید.

رئیس‌جمهوری اسلامی ایران از همکاری صمیمانه مقام‌های جمهوری

ترکمنستان به ویژه آقای صفر مرادنیازف رئیس‌جمهوری این کشور، قدردانی کرد و خاطرنشان ساخت انگیزه‌های قوی و همکاری صمیمانه میان مقام‌های دو کشور موجب شد تا طرح احداث راه آهن مشهد - سرخس - تجن مورد توجه طرفین قرار گیرد.

وی افزود: با احداث و تکمیل این خط آهن، بندر لیان یونگ در شرق چین به بندرعباس متصل می‌شود و فاصله طولانی کشتیرانی تقلیل می‌یابد. ادامه این خط آهن از طریق ترکیه به بندر رتردام در ساحل اقیانوس اطلس متصل می‌شود.

رئیس‌جمهوری ایران گفت: همزمان با اجرای این طرح، در اجرای مصوبه سران اکو در اسلام‌آباد و ایجاد امکانات در داخل منطقه، برخورداری از تسهیلات ویژه منطقه آزاد اکو از مزایای بازارهای بین‌المللی، در نزدیکترین فاصله به کشورهای خود، طرح منطقه آزاد تجاری سرخس، به اجرا درآمد.

رئیس‌جمهوری ایران، پروژه مهم دیگر را احداث «سد دوستی» بر روی رودخانه تجن ذکر کرد و گفت: این پروژه مهم می‌تواند آثار اقتصادی سودمندی در منطقه داشته باشد.

وی گفت: این رویداد، تحولی شگرف و نقطه عطفی در تاریخ همکاری‌های اقتصادی منطقه است و فردای روشتری

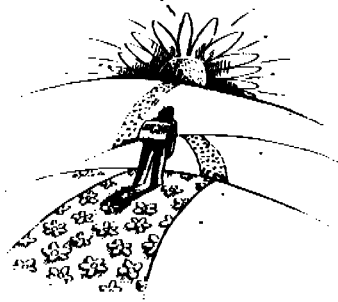
را نشان می‌دهد. این راه آهن که جاده ابریشم را احیا می‌کند، نمادی از پیوند بین شرق و غرب خواهد بود. این طرح می‌بایست همبستگی بیشتری بین کشورهای منطقه و بقیه دنیا ایجاد کند.

از سوی دیگر صفر مرادنیازف رئیس‌جمهوری ترکمنستان درباره احداث خط آهن مشهد - سرخس - تجن اظهار داشت: این خط آهن حیات منطقه را تغییر خواهد داد و برای همه دنیا امکان ارتباط آسانتر را فراهم می‌کند.

در مراسم اتصال خط آهن ایران و ترکمنستان، یک قطار کالا که حامل ده‌ها کانتینر به رنگ‌های مختلف و با پرچم‌های کشورهای شرکت‌کننده بر روی خط آهن ابریشم به راه افتاد، بیش از ده رئیس‌جمهوری و نخست‌وزیر کسه بر سکوی ایستگاه اجتماع کرده بودند، لبخندزنان در عزیمت «قطار صلح و دوستی» شرکت کردند.

سلیمان دمیرل، رئیس‌جمهوری ترکیه، فاروق احمد خان لغاری رئیس‌جمهوری پاکستان، برهان‌الدین ربانی رئیس‌جمهوری افغانستان، حیدر علی‌اف رئیس‌جمهوری آذربایجان، نورسلطان نظربایف رئیس‌جمهوری قزاقستان، عسگر آقایف رئیس‌جمهوری قرقیزستان، اسلام کریم‌اف رئیس‌جمهوری ازبکستان، امامعلی

کشورهای طول مسیر است.

در حال حاضر این خط آهن توانایی جابه‌جایی سالانه دو میلیون تن بار و ۵۰۰ هزار مسافر را دارد. در فاز نهایی امکان انتقال سالانه ۸ میلیون تن بار و یک میلیون مسافر وجود خواهد داشت.

طرح راه‌آهن مشهد - سرخس - تجن علاوه بر گسترش روابط اقتصادی و بازرگانی کشورهای منطقه، دوستی و نزدیکی فرهنگ و ایجاد مودت میان ملت‌های این ناحیه از جهان را دوچندان می‌سازد.

به گفته مهندس اکبر ترکان، وزیر راه و ترابری، همزمان با اجرای طرح راه‌آهن مشهد - سرخس - تجن، عملیات ساخت باند فرودگاه الماس سرخس انجام شد. تجهیزات ناوبری فرودگاه از دستگاه‌های قابل حمل (موبایل) می‌باشد و قرار است پس از راه‌اندازی کامل طرح فرودگاه «الماس سرخس» به تدریج دستگاه ناوبری، برج مراقبت پرواز و سیستم روشنایی باند (دایمی) نصب شود.

وی با اشاره به ظرفیت حمل بار و مسافر خط آهن مشهد - سرخس - تجن گفت: این ظرفیت جابه‌جایی کالا (در فاز نخست دو تا سه میلیون تن و در مرحله نهایی هشت میلیون تن) جوابگوی نیاز جمهوری‌های آسیای میانه برای حمل کالا به خلیج فارس است و می‌تواند نیاز این کشورها را تأمین کند.

وی از شبکه راه‌آهن بین‌المللی مشهد - سرخس - تجن به‌عنوان یک خط استراتژیک نام برد و گفت: با بهره‌برداری از این خط، ایران از طریق شبکه راه‌آهن آسیای میانه به شبکه راه‌آهن چین متصل خواهد شد. به‌دنبال آن ارتباط آسیای دور با اروپا و سرانجام با خلیج فارس برقرار خواهد شد. این ارتباط به نفع تمامی

رحمان‌اف رییس‌جمهوری تاجیکستان، لوون‌تر پتروسیان رییس‌جمهوری ارمنستان و ادوار شواردناده رییس‌جمهوری گرجستان، در کنار رؤسای جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان در این مراسم حضور داشتند.

در مراسم تاریخی افتتاح خط آهن مشهد - سرخس - تجن پس از تلاوت آیاتی از قرآن مجید، ترکان وزیر راه و ترابری ایران با تشریح سابقه تاریخی جاده ابریشم و تأثیر اهمیت ساخت راه‌آهن مزبور گفت: با تأکید رییس‌جمهوری اسلامی ایران بر تسریع راه‌اندازی خط آهن مشهد - سرخس - تجن، این طرح یکسال زودتر از موعد مقرر، به بهره‌برداری رسید.

وی گفت: با آغاز به کار این خط آهن در سال حدود ۸ میلیون تن بار و یک میلیون نفر مسافر جابه‌جا می‌شوند.

***

عبور قطار ابریشم از مرز ایران

با عبور قطار ابریشم از مرز ایران و ورود آن به خاک ترکمنستان، سکوت دیرینه جاده ابریشم شکسته شد. با حرکت این قطار، اتصال آسیای میانه و چین با اروپا و خلیج فارس از طریق ایران میسر گردید. با راه‌اندازی این خط آهن، برگ درخشان دیگری از سرفرازی ملت ایران و سربازان سازندگی امام خمینی (ره) بر تارک صفحه تاریخ حک شد.

چرخ‌های آهنی این خط طلایی، ۲۹۵ کیلومتر خاک ایران و ترکمنستان را سپری می‌کند و از میان ۵۸۹۸ متر تونل می‌گذرد تا استان خراسان را با جهان تجاری ارتباط دهد. در همین حال ارتباط شرق به غرب و شمال به جنوب را برقرار می‌سازد.

ترکان گفت: با امکانات قانونی فراهم شده برای کشورهای آسیای میانه، آنها می‌توانند کالا را بدون مشکلات گمرکی وارد منطقه سرخس کنند و از این منطقه به کشورهای موردنظرشان حمل نمایند.

وی گفت: ایران نیز می‌تواند محصولات خود را از این راه‌آهن صادر کند و بازار الماس سرخس، نقطه شروع فعالیت تجاری است.

بندرهای ایران آماده ترانزیت کالاهای کشورهای آسیای میانه هستند

مهندس محمد مدد، مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی در گفت‌وگو با خبرنگاران اظهار داشت: با اتصال راه‌آهن جمهوری‌های آسیای میانه به شبکه سراسری راه‌آهن ایران، اکنون این کشورها می‌توانند برای حمل کالا از بندرعباس، بندر امام خمینی (ره)، بندر بوشهر و چابهار برای حمل کالا استفاده کنند.

وی گفت: راه‌آهن مشهد - سرخس - تجن مشکلات کشورهای آسیای میانه برای انتقال کالاهایشان به منطقه استراتژیک خلیج فارس را حل کرد.

وی با اشاره به امکانات و تأسیسات بنادر امام خمینی و عباس گفت:

جمهوری‌های آسیای میانه از طریق این بنادر به راحتی کالاهای تولیدی خود را می‌توانند به کشورهای حاشیه خلیج فارس صادر و نیازهایشان را وارد کنند.

وی ظرفیت اسمی حمل کالا در بندرهای ایران را نزدیک به ۴۰ میلیون تن ذکر کرد و افزود: حدود ده میلیون تن ظرفیت برای ترانزیت کالاهای متفرقه در نظر گرفته شده است و این میزان جوابگوی نیاز کشورهای آسیای میانه می‌باشد.

مهندس مدد، ارتباطات و حمل و نقل را رگ حیاتی اقتصاد کشورها ذکر کرد و افزود: خط آهن مشهد - سرخس - تجن موجب کاهش قیمت تمام‌شده محصولات تولیدی کشورهای منطقه خواهد شد.

خط آهن مشهد - سرخس - تجن با ۳۰ درصد هزینه پیشنهادی خارجی‌ها ساخته شد

محمد علیزاده، رییس سازمان عمران و مسکن بنیاد مستضعفان و جانبازان گفت: خط آهن مشهد - سرخس - تجن با ۳۰ درصد هزینه‌ای که شرکت‌های خارجی برای احداث آن پیشنهاد کرده بودند، ساخته شد.

وی گفت: با اجرای این طرح، انحصار تاریخی روسیه بر راه‌های ارتباطی جهان با آسیای میانه خاتمه یافت و این امکان فراهم شد که بخش قابل توجهی از جهان اسلام از طریق ایران اسلامی و نزدیکترین راه مراسلاتی با جهان، ارتباط بازرگانی، حمل و نقل بار و مسافر برقرار سازند.

وی گفت: اجرای طرح راه آهن مشهد - سرخس - تجن تحولی در زمینه‌های بازرگانی، حمل و نقل بار و مسافر از طریق زمین و راه‌های دریایی ایجاد می‌کند و

سهم ترانزیت ایران را در زمینه حمل و نقل در آسیا و جهان، به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش می‌دهد.

***

راه‌اندازی راه آهن مشهد - سرخس - تجن از دید بیگانگان

جمهوری اسلامی ایران برای ایجاد یک سیستم نظام‌یافته منطقه‌ای با هدف ترغیب همسایگان به همکاری‌های جمعی، تلاش گسترده‌ای را در سالهای اخیر آغاز کرده است که یک نمود آن، راه‌اندازی خط آهن مشهد - سرخس - تجن می‌باشد.

اکنون نیز جمهوری اسلامی ایران شالوده همکاری‌های جمعی در سازمان همکاری اقتصادی (اگو) و توافق‌های دو و چند جانبه با کشورهای آسیای میانه و شرق دور، بنا نهاده و به‌طور جدی پیگیر آن می‌باشد.

این همکاری‌ها زمینه مساعدی را برای تفاهم سیاسی، عمق بخشیدن به دوستی ملت‌های منطقه و برقراری صلح و آرامش فراهم می‌سازد.

راه‌اندازی پروژه راه آهن مشهد - سرخس - تجن در میان مقام‌های رسمی کشورهای منطقه و رسانه‌های خارجی نیز انعکاس و بازتابی درخور و شایسته داشت که برخی از این مقالات چنین است.

راه آهن مشهد - سرخس - تجن یک واقعه تاریخی است

عسگر آقاییف رییس جمهوری قرقیزستان اعلام کرد: راه‌اندازی خط آهن مشهد - سرخس - تجن یک واقعه تاریخی در آستانه قرن بیست و یکم است. وی گفت: این رویداد بزرگ، نقش

ویژه‌ای در اعاده دوستی و توسعه همکاری‌های کشورهای منطقه خواهد داشت.

وی افزود: در سایه توجه و اهتمام جمهوری اسلامی ایران در سالهای اخیر، حجم همکاری‌های اقتصادی و مبادلات تجاری ایران و قرقیزستان افزایش یافته است.

وی با تأکید بر اهمیت شکوفایی اقتصاد کشورهای آسیایی، از ابتکار ایران در احداث خط آهن مشهد - سرخس - تجن اظهار رضایت و خرسندی کرد.

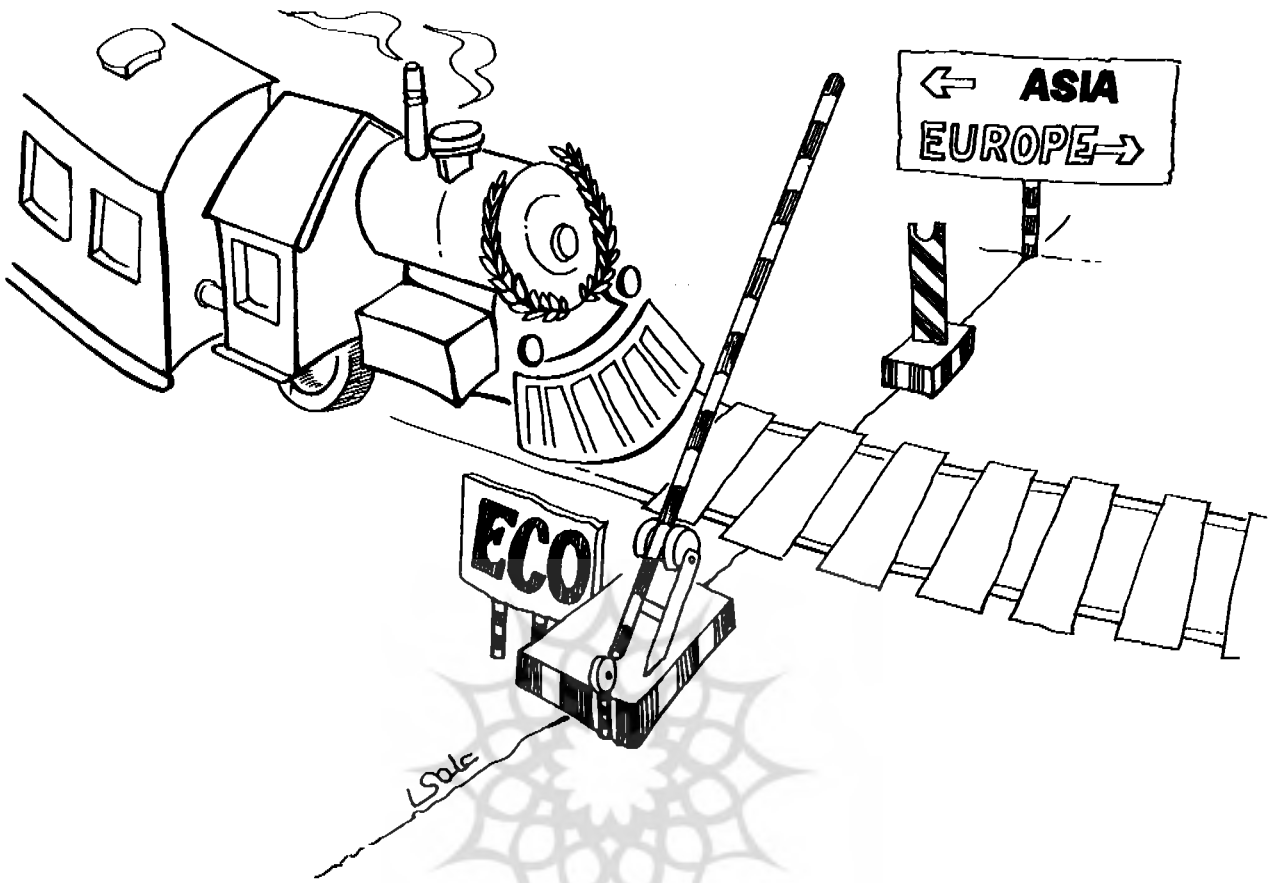
گشایش خط آهن مشهد - سرخس - تجن از نگاه «کاروان بلیتس»

نشریه «کاروان بلیتس» چاپ آلمانی نوشت: با گشایش خط آهن مشهد - سرخس - تجن زمان برای طی شرق تا غرب قاره آسیا یک هفته و میان شرق آسیا تا اروپای غربی تا ده شبانه‌روز کاهش می‌یابد.

این روزنامه افزود: با بهره‌برداری از این خط آهن، مدت زمان لازم برای جابه‌جایی محموله‌های تجاری میان استانبول در ترکیه و آلمانی در قزاقستان از طریق ایران تقریباً نصف شد.

این روزنامه نوشت: برای ساخت راه آهن مشهد - سرخس - تجن یک میلیارد و ۳۴۷ میلیون دلار هزینه شده است.

این روزنامه در پایان گزارش خود افزود: نورسلطان نظربايف رییس جمهوری قزاقستان، خط آهن مشهد - سرخس - تجن را «پنجره‌ای رو به جهان برای قزاقستان» توصیف کرد و عسگر آقاییف رییس جمهوری قرقیزستان بهره‌برداری از

شرقی دریای خزر را امضا کردند. برای عملی شدن این ارتباط باید یک خط آهن ۴۴۱/۵ کیلومتری از منطقه مانقشلاق قزاقستان تا بندر ترکمنباشی ترکمنستان احداث شود.

روسیه امیدوار است با اجرای این طرح ۶۰۰ کیلومتر از مسافت موجود کم شود که از نظر کرایه و زمان حمل کالا به ازاء هر تن ۱۵ دلار و ۱۰ شبانه روز صرفه جویی خواهد شد. این روزنامه افزود: انجام طرح مشهد - سرخس - تجن در واقع اتصال خط آهن چین به خلیج فارس و اروپاست که هزینه حمل کالا را بین این دو ناحیه ۲۵ تا ۳۰ درصد کاهش می دهد. □

روسیه می توانند با عبور دادن هزاران تن بار از آسیای میانه به ایران، درآمدی را که پس از تعطیل شدن خط آهن جلفا از دست دادند، بار دیگر به دست آورند.

راه آهن جلفا در مرز ایران و جمهوری خودمختار نخجوان که از طریق آن سالانه دو میلیون تن کالا بین ایران و شوروی سابق مبادله می شد، از سال ۱۹۹۰ به دلیل جنگ بین جمهوری های آذربایجان و ارمنستان، مسدود شد.

کامرسانت دیلی افزود: دسترسی روسیه به خط آهن مشهد - سرخس - تجن از طریق خاک ازبکستان میسر است و در راستای کوتاه کردن این مسیر، مسکو و عشق آباد سال گذشته قرارداد ساخت یک خط آهن از شمال به جنوب بخش

آن را «رویدادی دوران ساز» خوانده است.

طرح پیوستن خط آهن روسیه به خط آهن مشهد - سرخس - تجن

روزنامه معتبر «کامرسانت دیلی» چاپ مسکو نوشت: روسیه زمینه های اتصال شبکه خط آهن خود به خط مشهد - سرخس - تجن را به عنوان راه ابریشم جدیدی از شمال به جنوب، بررسی می کند. این روزنامه افزود: با تکمیل آخرین حلقه اتصال جاده بزرگ ابریشم، کشورهای آسیای میانه و روسیه می توانند با هزینه بسیار کمی به دریا های آزاد و جهان خارج راه پیدا کنند.

با این طرح، مؤسسات حمل و نقل